

PATVIRTINTA
Vilniaus lopšelio - darželio „NYKŠTUKĖLIAI“
Direktoriaus 2013 m. rugsėjo 1 d.
Įsakymu Nr. MB-1 PROGRMA

Ikimokyklinio ugdymo programa

Nykštukėliai

TURINYS

TURINYS.....	1
1. BENDROSIOS NUOSTATOS	2
1.1. Formalieji duomenys apie ugdymo įstaigą.....	2
1.2. Filosofinis požiūris į vaiką, jo ugdymosi galimybes mūsų įstaigoje.....	2
1.3. Lopšelio – darželio „ Nykštukėliai“ ugdytinių poreikiai.....	3
1.4. Ugdytinių tėvų ir norinčių lankyti įstaigą gyventojų poreikiai.....	3
3. UGDYMO(SI) TIKSLAS	4
4. UGDYMO(SI) UŽDAVINIAI L./D. „ NYKŠTUKĖLIAI“.....	5
5. SAŁYGOS VAIKŲ KOMPETENCIJŲ UGDYMOI, TRADICINĖS TEMOS	6
5. SAŁYGOS VAIKŲ KOMPETENCIJŲ UGDYMOI, TRADICINĖS TEMOS	6
6. UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS.....	7
6.1. Socialinė kompetencija.....	13
6.2. Meninė kompetencija	16
6.3. Sveikatos saugojimo kompetencija	26
6.4. Pažinimo kompetencija.....	31
6.5. Komunikavimo kompetencija	38
7. UGDYMO PASIEKIMŲ VERTINIMAS IR FIKSAVIMAS	41
NAUDOTA LITERATŪRA	43

Programą rengė:

- Neringa Černiauskienė
- Dangira Biveinienė
- Rasa Šomkienė
- Renata Jakovlevienė
- Agneška Dainovec – Jurgelevič
- Dovilė Pakalnytė
- Marina Diominienė

1.BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Formalieji duomenys apie ugdymo įstaigą

- Švietimo teikėjo pavadinimas – Vilniaus privatus lopšelis – darželis „Nykštukėliai“;
- Tipas — lopšelis – darželis – ikimokyklinio ugdymo mokykla;
- Teisinė forma — mažoji bendrija;
- Pagrindinė veiklos sritis — švietimas;
- Pagrindinės veiklos rūšys — ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas;
- Elektroninis paštas — info@nykstukeliai.lt
- Telefonas — 860700408
- Darželiuose grupės kompleksuojamos pagal vaikų amžių ir tėvų pageidavimus : ankstyvojo amžiaus, ikimokyklinio, mišraus amžiaus ir priešmokyklinio ugdymo.

1.2. Filosofinis požiūris į vaiką, jo ugdymosi galimybes mūsų įstaigoje

Formuodamos mūsų įstaigos filosofiją siekėme išigilinti, suvokti koks vaikas lanko mūsų įstaigą, kokia bendruomenės vertybių sistema. Mums svarbu, kad kiekvienas darbuotojas imtųsi veiksmų savo darbinei veiklai gerinti, vertybinėms nuostatoms keisti. Siekiame aktyvaus bendruomenės dalyvavimo planuojant ir įgyvendinant numatytus tikslus. Mūsų įstaigoje, pedagogų nuomone, svarbiausia vaiko veikla ir pagrindinis ugdymo(si) metodas – žaidimas. Todėl sudarome sąlygas žaidimui vystytis, tiesiogiai ir netiesiogiai skatiname vaikus kuo daugiau žaisti.

Darželį lankančių vaikų tėvams ir pedagogams svarbu sudaryti sąlygas ugdyti(s) savikontrolės ir savigarbos jausmą. Tik sąveikaudami, bendraudami turime galimybę suformuoti „sveiką“ asmenybę — tokią, kuri tvarko aplinką, kuriai būdinga darni veikla, sugebėjimas tiksliai suvokti pasaulį bei save (O. Eriksono filosofija; N.L. Gage, DC. Berliner „Pedagoginė psichologija“ p. 116).

Lopšelio-darželio veikla remiasi humanistine, fenomenologine ir progresyvistine ugdymo filosofija:

- vaiko saviraiškos ir savirealizacijos galimybių svarba, pagalba vaikui, jo asmenybei;
- ugdytinio gebėjimas spręsti problemas, kritiškai mąstyti pabrėžiant ugdytinio individualias skirtybes, rengiant ir įgyvendinant kūrybinius projektus, naudojant aktyviuosius ugdymo metodus ir būdus.

Programos ugdymo turinys skatins ugdytinį ir ugdytoją draugiškai bendradarbiauti, bus sudarytos visos sąlygos mažam vaikui atsiskleisti, atsižvelgiant į jo poreikius, interesus, galimybes ir šeimos lūkesčius. Dalyvavimas vietiniuose, respublikiniuose konkursuose, parodose bei miesto organizuojamuose renginiuose, atskleis mūsų įstaigos savitumą, išryškins ugdytinių gebėjimus ir talentą.

Tikimės, kad pasirinktos filosofinės idėjos suteiks mūsų ugdomam vaikui galimybę įgyti reikiamą socialinę patirtį, kūrybiškos asmenybės, gebančios sėkmingai adaptuotis kitoje socialinėje aplinkoje (mokykloje) pradmenis. Mūsų ugdytiniai išmoks gerbti ir mylėti save ir visus šalia esančius žmones.

Pedagogai saugos ir puoselės vaiko savigarbą, užtikrins jo sėkmingą socializaciją, kūrybinių galių, intelekto plėtotę. Programa orientuota ugdyti vaikų kompetencijas, kurių prireiks gyvenant sparčiai kintančiame šiuolaikiniame pasaulyje.

Ji skirta ikimokyklinio ugdymo pedagogams, tėvams, specialiesiems pedagogams, socialiniams partneriams.

1.3. Lopšelio – darželio „Nykštukėliai“ ugdytinių poreikiai

- Judėti, žaisti, aktyviai veikti;
- Ugdymas(is) gimtąja (lietuvių) kalba;
- Individualybės, savojo „aš“ išsaugojimas;
- Saugumo jausmas;
- Patirties lavinimas per saviraišką, eksperimentavimus, tyrinėjimus ir atradimus;
- Bendravimas ir bendradarbiavimas su bendraamžiais ir suaugusiais;
- Dalyvavimas įvairiuose renginiuose, pramogose, šventėse.

1.4. Ugdytinių tėvų ir norinčių lankyti įstaigą gyventojų poreikiai

Kad vaikai:

- būtų saugūs, prižiūrėti, sveiki;
- išmoktų bendrauti, veikti kolektyve;
- gerai praleistų laiką, turėtų galimybę rinktis veiklą;
- gerai pasirengtų mokymuisi mokykloje;
- išmoktų rašyti, skaityti, skaičiuoti;
- įvaldytų pagal amžių prieinamus socialinius įgūdžius, taptų savarankiški;
- sutiktų grupėje laukiantis, šiltas pedagogas, jauki aplinka;

- intensyviai ugdytūsi ir atskleistū savo gebėjimus;
- išmoktū ir galētū laisvai bendrauti valstybine kalba.

2. UGDYMO (SI) PRINCIPAI L/D „NYKŠTUKĖLIAI“

- **HUMANIŠKUMO**
 - gerbti vaiką kaip asmenybę, pripažįstant jo poreikius, garantuojant teisę būti skirtingu;
 - sudaryti sąlygas visuminiam įvairių vaiko galių plėtojimui.
- **TĖSTINUMO**
 - užtikrinti nenutrūkstamą ugdymo procesą vaikui pereinant iš vieno amžiaus raidos tarpsnio į kitą, atsižvelgiant į tėvų lūkesčius, turimą vaiko patirtį, gebėjimus, individualias ugdymo(si) perspektyvas.
- **INTEGRALUMO IR LANKSTUMO**
 - sudaryti sąlygas skirtingų kompetencijų integracijai į įvairias ugdymo(si) sritis;
 - tenkinti individualius vaiko poreikius lanksčiai integruojant vaiko, tėvų ir lopšelyje – darželyje dirbančių specialistų patirtį į ugdymo (si) procesą.
- **TAUTIŠKUMO**
 - sudaryti vaikui sąlygas pažinti, skatinti norą puoselėti savo krašto kultūrą ir darželio tradicijas, būti savo tautos kultūros saugotoju
- **SOCIALINIO – EMOCINIO KRYPTINGUMO**
 - gerbti vaiko nuomonę, suteikiant jam teisę pačiam rinktis veiklą, veikti savaip;
 - sudaryti sąlygas vaiko kultūros plėtotei.
- **ŽAISMINGUMO**
 - plėtoti vaiko gebėjimus, žadinti vaizduotę, pojūčius panaudojant žaidybines situacijas, žaismingas priemones.

3. UGDYMO(SI) TIKSLAS

Atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, bendradarbiaujant su šeima kurti sąlygas padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninius, socialinius bei pažintinius poreikius.

4. UGDYMO(SI) UŽDAVINIAI L/D „NYKŠTUKĖLIAI“

- Saugoti ir stiprinti vaiko fizinę – psichinę sveikatą, garantuoti socialinį, psichologinį ir fizinį vaiko saugumą, tenkinti judėjimo ir aktyvumo poreikį;
- Ugdyti vaiko kalbą kaip pagrindinę bendravimo ir saviraiškos priemonę, padėti suvokti kalbos prasmę ir skatinti jos vystymąsi;
- Ugdyti vaiko kūrybiškumą ir estetines nuostatas, skatinti meninę saviraišką ir siekti, kad vaikas išgyventų kūrybos džiaugsmą;
- Siekti bendravimo ir socialinių įgūdžių formavimosi, kuriant palankią aplinką žaidimų plėtojimui(si) ir vaikų kultūros raiškai;
- Padėti vaikui pažinti jį supančią aplinką, gamtą, žadinti jo smalsumą, žingeidumą ir kūrybiškumą, sukuriant prielaidas įvairiais būdais pažinti pasaulį;
- Padėti atsiskleisti individualiems vaikų poreikiams ir gebėjimams, sukuriant ugdymo(si) aplinką, atrenkant metodus ir priemones

5. SĄLYGOS VAIKŲ KOMPETENCIJŲ UGDYMIUI, TRADICINĖS TEMOS

- Ugdomoji veikla tik per žaidimą;
- Saugi ir sveika aplinka;
- Demokratiškas auklėjimo būdas;
- Kūrybiškumą skatinanti aplinka;
- Pakankamas meninių priemonių pasirinkimas;
- Saugi ir sveika aplinka;
- Vaikų ir ugdytojų santykiai;
- Tėvų ir ugdytojų bendradarbiavimas
- Demokratiškas auklėjimo būdas;

Temos 1-3 m. vaikams:	Temos 3-6 m. vaikams
„Mes „Nykštukėlių“ vaikai“	„Mes „Nykštukėlių“ vaikai“
„Mylimiausias žaisliukas“	„Aš grupėje“
„Aš grupėje“	„Sveikas rudenėli“
„Rudens gėrybės“	„Aš vaikas“
„Pas močiutę“	„Gyvūnijos pasaulyje“
„Vienas – daug“	„Ką slepia miškas“
„Didelis – mažas“	„Pas močiutę kaime“
„Judam krutam“	„Pasaka vaiko draugas“
„Kiekvienam sava pastogė“	„Aukim sveiki ir drąsūs“
„Spalvos ir spalviukai“	„Senių besmegenių šalyje“
„ Žiemužė snaigėm sninga“	„Oro karalystė“
„Pažink save“	„Draugystės ratelis“
„Darbai darbeliai“	„Kaip aš pažystu pasaulį?“
„Mažos mašinėlės“	„Mažoje širdelėje daug gerumo telpa“
„Aš auginu...“	„Draugo gimtadienis...“
„Aš buvau Pipiras, o dabar jau vyras“	„Aš ir mano šeima“
	„Mus kalbina knygos lapeliai“

6. UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

Ugdymo turinys išdėstytas pagal aktualias ugdytinas kompetencijas ir vaiko gebėjimus, numatant uždavinius, kuriuos ugdytojai (pedagogai ir šeima) turėtų įgyvendinti tam tikru laikotarpiu. Kadangi vaiko augimas yra visuminis, jo gebėjimai ir pasiekimai reiškiasi kompleksiskai, labai individualiai, sunku nubrėžti amžiaus ribą gebėjimų įsisavinimui. Tačiau, remdamosi savo patirtimi, numatome tam tikras amžiaus ribas ir kompetencijas išdėstome pagal amžiaus grupių : 1,5 -3 m., 3-4 m. ir 4-6 m. vaikų gebėjimus.

Išskiriamos penkios kompetencijų grupės:

- **sveikatos saugojimo kompetencija – saugiai jaustis aplinkoje, aktyviai judėti, sveikai gyventi;**
- **socialinė kompetencija – pasitikėti savo jėgomis, būti palankiam aplinkiniams, tikėti jais;**
- **komunikavimo kompetencija – tenkinti poreikį bendrauti, įsiklausyti, išgirsti;**
- **pažinimo kompetencija – pažinti save ir kitus žmones kaip bendravimo partnerius, tyrinėti supančią aplinką, gamtą;**
- **meninė kompetencija – tenkinti saviraiškos ir kūrybinius poreikius, patirti estetinius išgyvenimus, įgyti meninės veiklos įgūdžių.**

Ugdymo metodus, būdus bei technologijas parenka auklėtoja atsižvelgdama į grupės savitumą, vaikų gebėjimus ir savo pedagoginę patirtį, siekdama optimaliausių rezultatų ugdant numatytas kompetencijas (1-as priedas).

6.1. Socialinė kompetencija

Pasitikėti savimi ir savo gebėjimais, artimaisiais, pedagogais, draugais, laikytis elgesio normų, suprasti savo jausmus, atskirti kas gerai ir kas blogai, derinti ketinimus ir veiksmus bendraujant su kitais, elgtis savarankiškai, atlikti įsipareigojimus, suvaldyti savo norus ir įgeidžius, kultūringai bendrauti su bendramžiais ir suaugusiais, pajusti jiems pagarbą, laikytis šeimos, darželio, vietinės bendruomenės papročių, jausti pagarbą gimtinei.

SIEKIAMYBĖ	TEMŲ GRUPĖS	VAIKO GEBĖJIMAI			GEBĖJIMŲ FORMAVIMO BŪDAI IR PRIEMONĖS
		1,5-3 m.	3-5 m.	5-6 m.	
Pasitikėti savimi ir savo gebėjimais, teigiamai save vertinti.	Kas aš ?	Žino savo vardą, gali jį pasakyti. Jaučiasi mylimas ir geras. Piršteliais parodo kiek jam metų. Įtvirtina ir išreiškia savo asmens suvokimą, bandymas žodžiais išreikšti savo jausmus „piktas“, „liūdnas“, „linksmas“, naudoja kai kuriuos vertinimo žodžius : „geras“, „blogas“. Vartoja įvardžius savo asmens nurodymui „aš“, „mano“.	Žino ir teisingai pasako savo vardą. Jaučiasi mylimas, geras ir stengiasi tokiu būti. Žino kokia raide prasideda jo vardas, atpažįsta savo vardo kortelę. Pradedą save vertinti, suvokti, kad turi nuo kitų nepriklausomą vidinį pasaulį.	Domisi savimi, gali spontaniškai ar tikslingai analizuoti savo jausmus, poelgius. Savo vardo kortelę naudoja asmeniniams daiktams žymėti. Geba užrašyti savo vardą, pasidaryti savo kortelę, ją lygina su kitų vaikų vardo kortelėmis. Žino ir pasako kas esąs, geba pasakyti savo adresą. Tiki, kad fiziniai trūkumai netrukdo būti geram, oriam, sąžiningam, vertam suaugusiojo ir draugų meilės bei pagarbos. Tiki jog gali tapti dar geresniu.	Vardų, prisistatymo žaidimai, pokalbiai-diskusijos „Mano pomėgiai“, „Aš noriu ir galiu“ ir t.t. Stalo žaidimai, loto „Nuotaikos“, piešinių, šeimos nuotraukų parodos, projektas „Pažink save“

Suvokti save kaip iniciatyvią ir atsakingą būtybę.		Geba susikoncentruoti veiksmui, trumpam sutelkti dėmesį, kontroliuoti savo elgesį komentuodamas ką daro. Stengiasi valdyti savo jausmus, emocijas.	Stengiasi valdyti savo jausmus: įveikti liūdesį, nepravirkti užsigavus, susivaldyti nesudavus kitam. Geba savo nuotaiką, emocijas, jausmus pavadinti žodžiais. Geba derinti su kitais savo norus. Paklūsta žaidimų taisyklėms ir stengiasi jų laikytis.	Geba suvokti teigiamas savo savybes ir neigiamas bruožus, kurie gali būti ištaisyti. Geba bendrauti, sutaria su suaugusiais ir vaikais, pagelbėja kitiems, konfliktines situacijas sprendžia kalbėdamas, gali atsiprašyti.	Žaidimai, pokalbiai, nuotaikų loto, pasakojimai, projektas „Pažink save“
Įgyti būtinus higienos įgūdžius		Bando padedamas suaugusio arba pats praustis, žinos kur jo asmeniniai daiktai: rankšluostis, spintelė ir t.t.	Geba pats praustis ir sausai nusišluostyti, žino kur jo asmeniniai higienos reikmenys.	Geba savarankiškai plautis rankas prieš valgį ir kai jos nešvarios. Rūpinasi savo išvaizda, geba susišukuoti, valytis savarankiškai dantis, naudotis nosine	Gyvenimo grupėje ritmo laikymasis, grupės tradicijos, žaidimai, mėgdžiojimas, stebėjimas
Įgyti ir plėsti gebėjimą šeimos aplinkoje ir bendraamžių grupėje elgtis savarankiškai Pasitikėti , artimaisiais,	Aš ir kiti.	Supranta žaidimų taisykles, stengiasi jų laikytis, netrukdyti šalia esančiam. Pats valgo, bando rengtis, paskatintas tvarko žaisliukus , pasiima norimą žaislą. Geba išsiimti savo drabužėlius iš spintelės, mautis kelnias, autis batus. Nori viską daryti pats nors ir nelabai sekasi. Gali žaislą duoti kitam, truputi palaukti.	Geba dalintis žaislais, darbo priemonėmis, prisitaiko prie pokyčių. Valgo be suaugusiųjų pagalbos. Geba pats apsilvilti, apsiauti, atsisiegti sagas. Supranta ir visada atėjęs į darželį pasisveikina, išeinant atsisveikina Geba suvokti savo priklausomybę grupei,	Geba prisiimti ir atlikti įpareigojimus. Domisi ir išbando įvairių veiklą, savarankiškai rengiasi. Bando įveikti kilusius keblumus. Geba tinkamai elgtis, netrukdo kitiems vaikams, dalinasi žaislais, laikosi taisyklių, savarankiškai tvarko žaislus Geba draugiškai pasiskirstyti	Žaidimai, stebėjimas, pasivaikščiøjimai, kolektyvinis darbas, gyvenimo grupėje ritmo laikymasis Žaidimai, stebėjimas,

pedagogais, draugais		Geba būti draugiškas šalia esančiam vaikui. Kartu su grupės vaikais piešia ant didelio lapo piešinį.	kurią lanko, pasitiki grupės personalu, supranta kitų vaikų emocinę būseną, nori padėti, pratinasi susipažinti, prisistatyti, pakalbinti, susitarti. Geba paprašyti pagalbos, nuolat klausia norėdamas patikrinti.	vaidmenimis įvairių žaidimų metu, kurti šalia kitų vaikų, dalyvauti kolektyviniuose dailės darbeliuose. Geba savarankiškai apsirengti, nusirengti, susitvarkyti savo asmeninius daiktus, noriai padeda kitiems, paslaugus.	pasivaikščiavimais, kolektyvinis darbas.
Įgyti, plėsti ir gilinti supratimą apie šeimą		Gebėjimas žiūrinėjant šeimos nuotraukas kalbėtis apie šeimos narius, juos teisingai pavadinti : brolis, sesutė, mama ir t.t. Gebėjimas parodyti paveikslėlyje suaugusius, vaikus.	Suvokia šeimos svarbumą kalbėdamiesi apie šeimos narius, supranta: - kad šeimoje kiekvienas turi savo pareigas; - noriai piešia savo šeimos narius; - suvokia, kad šeimos viena nuo kitos skiriasi : mano šeima – draugo šeima – kaimynų šeima.	Domisi savo šeimos istorija, klausinėja senelių apie jų vaikystę. Nori sudaryti šeimos medį (nupiešti, aplikuoti, iliustruoti nuotraukomis, pieštais portretais). Suvokia, kad šeimos dydis gali kisti gimus, mirus; arba ištekėjus seseriai ir pan. Supranta, kad kai kurie šeimos nariai gali būti vadinami kitais vardais : mama – žmona, tėtis – vyras, senelė – mamos mama ir kitaip. Supranta, kad gyvenimas įstaigoje skiriasi nuo gyvenimo šeimoje.	Pokalbiai, žaidimai, pasakojimai, šeimos narių buvimas grupėje, šeimos šventės, pramogos.

6.2. Meninė kompetencija

Pajausti ir stebėti grožį, ugdyti ir plėtoti socialinius ir komunikacinius gebėjimus, pažinti pasaulį, kūrybiškai ir savitai jį išraišksti įvairiausiomis priemonėmis bei formomis: vaidinant, šokant, muzikuojant, kuriant dailės darbelius, piešiant, dekoruojant, tapant, lipdant, aplikuojant.

SIEKIAMYBĖ	TEMŲ GRUPĖS	VAIKO GEBĖJIMAI			GEBĖJIMŲ FORMAVIMO BŪDAI IR PRIEMONĖS
		1,5-3 m.	3-5 m.	5-6 m.	
Jausti saugumo, kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos galią.	Vaidmeniniai socialiniai žaidimai.	Žaidžia su žaislais ir daiktais. Sujungia keletą žaidybinių veiksmų į vieną siužetą. Mėgdžioja suaugusiųjų veiklą. Savarankiškai pasirenka 1-2 žaislus, su kuriais ramiai, 10-15 min. susikaupęs žaidžia.	Žaidžia laisvai, spontaniškai išreikšdamas savo įspūdžius, išgyvenimus, socialinę patirtį.	Žaidžia, savaip interpretuoja, improvizuoja.	Vaidmeniniai-siužetiniai žaidimai, žaidimai su daiktais, žaislais.
Suvokti žaidimą, vaidybą, kaip dialogą su kitais.		Žaidžia šalia, baigiantis tretiesiems metams, drauge su vienmečiais netrukdydamas, žaidžia draugiškai, neatiminėja žaislų, netrukdo draugams.	Atliepia į žaidimo partnerio interpretacijas.	Interpretuoja, kuria, fantazuoja drauge su kitu	Žaidimai, pedagogo įsijungimas į vaikų žaidimus.

Kartu kurti, fantazuoti jautriai atliepiančią kito interpretacijas.		Geba į gerai žinomą siužetą įtraukti naujus epizodus, pasirenka jiems žaisliukus.	Atkuria išgyventus vaidmens veiksmus (vairuotojas vairuoja, irt.t.).Plėtoja fantaziją, žaidimo siužetą.	Kuria naują, originalų siužetą, improvizuoja mažiau pažįstamo vaidmens veiksmus.	Vaidmeniniai žaidimai, grožinės literatūros inscenizacijos, spontaniška kūryba.
Pasinaudoti saviraiška ir socialine patirtimi vaidinant.		Klausimų pagalba tęsia žaidimo siužetą (lėlė pavalgė, o ką ji darys toliau?).	Laisvai bando interpretuoti, atkurti ryškius vaidmens kalbas ir elgesio bruožus. Mimika, raiškiu judesiu, kalbos ir muzikos garsais tiksliau, ryškiau atkuria įsivaizduojamą elgesį ir kalbą.	Siekia išsaugoti vaidmeniui būdingą kalbą, interpretacijas, judesius kuriamosiose improvizacijose.	Žaidimai, pavyzdys, mėgdžiojimas, skaitovų konkursas, teatro savaitė.
Įaugti į socialinę ir kultūrinę aplinką perprantant vaidybą	Dramatizacija	Vaizduoja kai kurių personažų veiksmus.	Improvizuoja logiškai, nuosekliai, dėmesingai.	Aiškiau įsivaizduoja, kuria fantastines aplinkybes ir galimus veiksmus.	Žaidimai. Teatro savaitė, pramogos, šventės, dalyvavimas miesto renginiuose
Išgyventi kūrybinį pasitenkinimą, saviraiškos malonumą (bei aktyvaus žiūrovo jausmą).		Žaidžia l. žaidimus, inscenizacijas pagal žinomus literatūros kūrinius, mylavimus, žaidinimus,	Naudojasi turimais bei pasirūpina trūkstamais žaidimui reikalingais daiktais, tradiciniais kostiumais, bando juos pritaikyti aplinkos sukūrimui, dekoracijoms, įgarsinimui.	Savarankiškai kuria ir naudoja komponentus: siužetą, kostiumus, jų detales, dekoracijas, išgauna įvairius garsus, pasitelkia daineles.	Teatro savaitė. Žiūri spektaklius Lėlės teatre, kitų kolektyvų (Raganiukės, Kauno klouno, Jaunimo ir kitų teatrų) pasirodymus darželio salėje, patys vaidina kitų grupių vaikams, tėveliams, pradinukams iš Senvagės vid. mokyklos.

Jausti kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos galią.	Vaidybiniai žaidimai su lėlėmis	Žaidžia su auklėtojos, mamytės pagamintomis lėlėmis-figūrėlėmis savaip interpretuodami, Spalvina, papiešia, prikljuoja trūkstamas detales, auklėtojos pradėtoms gaminti lėlėms, teatro atributikai	Tradiciniais – netradiciniais būdais stalo teatrui gamina lėles – figūrėles (piešia, karmo, tvirtina ant pagrindo). Geba elementariai valdyti lėles (lėlė juda iš vienos vietos į kitą), vartoja svarbiausias vaidybinės išraiškos priemones (kalbą, intonaciją, fizinius veiksmus). „Atranda” įvairių vaidybai nepritaikytų žaislų, daiktų, piešinių.	Gamina įvairias pirštines, lazdelines lėles, vaidina, improvizuoja su jomis. Bando pajusti turimų žodžių (garsų) ir atliekamų judesių harmoniją. Pratinasi vaidinant už lėlę išlikti mažančiu, aktyviu, emocionali.	Kūrybinė - kompleksinė veikla grupėje, žaidimai, pramogos, naudojant pačių pasigamintas ir pirktas lėles Kuria kolektyvinius darbus, dekoracijas, originaliausias dekoracijos konkursas, teatro savaitė.
Kartu kurti, fantazuoti jautriai atliepant į kito interpretacijas		Stebi kitų grupių vaikų pasirodymus, įsijungia į nesudėtingus žaidimus.	Spontaniškai žaidžia-vaidina trumputes scenas pagal literatūrinius, muzikinius, istorinius, pačių sukurtus siužetus – savarankiškai ir padedant pedagogui. Pratinasi kalbėti ir veikti už personažą laisvai, tiesiogiai.	Geba suprasti žaidimo darinių prasmę, pajunta vaidmens kultūrinį savitumą. Ieško ryškesnių lėlių išsidėstymų, nuotaikų, kostiumų, dekoracijų, muzikinio bei buitinio įgarsinimo, apšvietimo	Kūrybinė - kompleksinė veikla grupėje, žaidimai, pramogos, teatro savaitė

Suvokti žaidimą, vaidybą kaip dialogą su kitais	Vaidybiniai žaidimai su kaukėmis.	Susipažįsta su įvairiomis kaukėmis, pratinasi jas nešioti. Apžiūrinėja Užgavėnių kaukes, dalyvauja parodoje	Gamina tradicines ir netradicines kaukes. Savarankiškai žaidžia- vaidina suvokdamas kokie veikėjai veikia?, ko jie nori?, ką dėl to daro? Geba pagaminti nesudėtingas kaukes. Kuria ir pritaiko aplinkos daiktus, kostiumus, detales. Geba savarankiškai kurti žaidimų siužetą (įvardina tipiškas sugalvotų veikėjų ypatybes).	Geba improvizuoti (greitai rasti būdą savo norui įgyvendinti). Pratinasi nepamiršti svarbiausio veikėjo noro, siekia jo įvairiais prisitaikymais, aktyviai, emocionali. Geba uvokti kai kurių tradicinių kaukių prasmę, intuityviai pajunta persikūnijimo jėgą vaidinant su kauke. Suvokia dorinę vaidybinio žaidimo prasmę ir atskleidžia veikėjų veiksmams, plastika, kalbos intonacijomis, kostiumais, kitais reikmenimis. Bando perprasti ką teatre veikia dramaturgas (poetas), artistai, režisierius, apšvietėjas, dailininkas	Kūrybinė veikla gaminant kaukes pramogoms, šventėms, teatro savaitės renginiams, Užgavėnių kaukių paroda-konkursas, ekskursijos, išvykos į teatrą, susitikimai su dailininkais, rašytojais, režisieriais ir kt.
	Pantomimai (plastiški žaidimai)	Geba laisvai judėti savo aplinkoje, improvizuoja be įtampos.	Geba judėdamas, improvizuodamas laisvai reikšti savo jausmus įspūdžius Pratinasi tapus veikėju išlikti mėstančiu ir judėti motyvuotai (aš saulė, pamažu kyla ir šildau) Bando įvaldyti charakterinius pantomimos judesius (gaudo lietaus lašus, išreiškia krintančio lapo judesį ir t.t.).	Įsitraukęs į žaidybines – siužetines situacijas skambant muzikai bando kūno judėjimu, plastika, mimika išreikšti emocijas (vėjas – muzikantas). Charakterinius judesius bando jungti į trumpas antonimas (gėlės ir lietus ir pan.) Stebi ir kuria plastiškus žaidimus, išreiškiančius prasmę („Neskriausk“).	Kūrybiniai – vaidmeniniai žaidimai, laisva vaikų improvizacija, pramogos, muzikos valandėlės, papildoma veikla pagal pomėgius.
	Istorijų, pasakų sekimas, eilėraščių	Klausosi ir bando atlikti nesudėtingus tautosakos	Junta kūrinių skambumą, išraiškos	Lavina taisyklingą ilgųjų ir trumpųjų balsių,	Knygų skaitymas prieš miegą, pasakų

	deklamavimas	kūriniu, liaudies dainas, žaidimus.	įvairumą, taikosi laisvai, natūraliai, įsitraukti į žaidybines situacijas, lavina tartį, taisyklingą kvėpavimą. Geba kalbėti aiškiai, intonuoja, juda spontaniškai, gyvai. Pratinasi jausti ir kaip gali perteikti teksto ritmą bei išreikšiamą nuotaiką.	priebalsių, priegaidžių tarimą žaidybinėse situacijose (pasikalbėti paukščių „kalba“). Jaučia, suvokia ir sužino kaip gali perteikti ryškias žanrinio kūrinių ypatybes (stebuklinės pasakos nepaprastumą, dainelės, eilėraščio lyriškumą).	sekimas ir spontaniška improvizacija, kūrybiniai žaidimai, teatro savaitė, kūrybinės raiškos savaitė „Mus kalbina knygos lapeliai“, projektas „Geriausias draugas-knyga“
	Vadinimų žiūrėjimas, supratimas, vertinimas, įspūdžių išreiškimas	Žiūri darželyje rodomus suaugusių ir vaikų spektaklius, geba savaip papasakoti ką matė, bando įspūdžius išreikšti emocionaliai, kartu su auklėtoja piešia veikėjus.	Klausosi gyvo, raiškaus sekimo, dainavimo, deklamavimo. Atkreipia dėmesį į veikėjų elgesį, išreiškia vaidinimo sukeltus įspūdžius piešiant, lipdant, žaidžiant su lėlėmis, improvizuojant su kaukėmis, įrengiant sceną, prisitaikant kostiumus, muziką.	Aptaria vaidinimą su draugais. Išsako suvoktą prasmę, veikėjų poelgius, kalbėjimo manierą, vertina doroviniais ir estetiniais aspektais. Pratinasi pastebėti subtilesnius veikėjų pokalbius, poelgių, dekoracijų meninius niuansus.	Teatro savaitė. Žiūri spektaklius Lėlės teatre, kitų kolektyvų (Raganiukės, Kauno klouno, Jaunimo ir kitų teatrų) pasirodymus darželio salėje, patys vaidina, skaitovų konkursas, pokalbiai, pasakojimas.
Padėti susikaupti, sutelkti dėmesį arba atsipalaiduoti, nusiraminti, klausyti muzikos patiems aktyviai reaguojant į ją; Atrasti natūralių (gamtos) ir žmogaus sukeltų ar skleidžiamų nemuzikinių garsų	Muzikos klausymas	Klauso mokytojos balso, geba dainuoti kartu, pasitelkiant žaislus, (dainuoja kiškutis, lėlė, meškutis, gaidelis ir t.t.), kad jie atitinkamoje vietoje sukniuktų, sulotų ir t.t. Klauso nesudėtingos formos ir struktūros žaismingų muzikos kūrinių (, Tas žvirblis nabagėlis“, „O kai aš“). Klausytis V.	Klauso harmonizuotų l.l. dainų „Ar buvai miške“, „Naujienos“, aktyviai dalyvauja klausymėsi: plojant, o klausantis dainos apie kiškelį, rodyti akytes, „ausytes“, „kailiuką“. Nusiteikia dalyvauti aptariant dainelės, charakterį, nuotaiką.	Klauso l.l. šokių muzikos, stengiasi išgirsti skirtingas kūrinių dalis. Pvz.: „Rugučiai“, „Telšių klumpakojis“. Išgirdus antrąją kūrinių dalį, atsistoti ir mušti ritmą koja. Klausantis lyriškų l.l. melodijų – linguoti, niūniuoti, dainuoti mor-morando, piešti Pratinasi klausytis	Pažaisti „tylos žaidimą“. Žaisti žaidimą „Atspėk kas grojo?“ (pateikiami pianino, dūdelės, pagaliukų, būgnelio garsai, muzikinės ir ritminės frazės). Paklausti V. A. Mocarto lopšinės, „Ažuoliukų įdainuotos giesmės

pasaulį, į juos įsiklausyti; atliepti ar atkurti „gamtos“ muziką; išgirsti įvairius skirtingų instrumentų garsus; Klausytis klasikinės orkestro muzikos ir solinių, bei instrumentinių kūrinių; skirti muzikinių garsų savybes: ilgumą, stiprumą, aukštumą; Plėsti muzikinių terminų žodyną; Lyginti muzikinius ir nemuzikinius garsus žaidžiant.		Povilionienės įdainuotų l.l. lopšinių ir dainelių iš knygelės „Dainuoj zuikis, dainuoj lapė“+CD, būtinai įjungiant vaikus lingavimu, treptelėjimu, grojimu savos gamybos instrumentėliais.		instrumentinės muzikos: Vivaldi „Metų laikai“, ištraukėlių iš M. K. Čiurlionio poemų „Jūra“ ir „Miške“. Išklauso, aptaria, pareiškia savo nuomonę, bando apibūdinti girdėtą muziką: linksma, graudi, liūdna, greita, lėta, rami. Skiria maršą, polką, lopšinę. Atitinkamai žygiuoja, šoka polkos žingsniu, supa lėlę.	„Bėkim bėkim paskubėkim (,Aš augau pas tėvelį“, „Oi rūta rūta“). Klausytis skudučių, kanklių, birbynės, armonikos muzikos įrašų ir vokalistės B. Grincevičiūtės l.l. dainų (vaikiškų). Žaisti žaidimus „Kelionė į muzikos šalį“, „Aš dirigentas“, „Atspėk balsą“(moterų, vyrų, vaikų).
Siekti, kad muzikinė veikla žadintų vaikų teigiamas emocijas, stengtis sudominti juos paprastutėmis l.l. dainelėmis; Siekti, kad vaikas džiaugtųsi atsivėrus paslaptinajam garsų pasauliui, kad jaustų malonumą dainuojant, niūniuojant. Skiepyti pagarbą l.l. muzikai; Įgyti pasitikėjimą savo galiomis dainuojant su kitais, solo, duetu. Plėsti pasaulėžiūrą dainuojant epinius ratelius, nupasakojančius	Dainavimas	Dainuoja drauge su suaugusiuoju, jį pamėgdžiodami, atlieka įvairius rankų judesius dainuodami. Stengiasi dainelėse naudoti klaustukus, išiktukus, pažįstamų naminių gyvuliukų pamėgdžiojimo garsus ir pridurti trumpučius tekstukus (pvz.: miau, miau sušalau ir pelytės neradau) Dainuoti imitacines l.l. daineles (pvz.: „atvažiavo meška“) Dainuoti lopšines („A-a, a-a pupa). Kalbantys vaikai geba dainuoti savarankiškai	Dainuoja mažorines ir minorines skirtingo charakterio ir tempo dainas. Geba dainuoti kalendorines dainas (Kalėdų, Užgavėnių, piemenėlių), dainuoja kompozitorių ir populiariąsias pramogines daineles. Dainuoja a-capella ir su pritarimu. Geba pasirinkti patinkančią dainelę iš kelių pasiūlytų.	Geba dainuoti ratelius, autentiškas l.l. (advento dainos). dainas supažindinančius su įvairių darbų nuoseklumu („Pasėjau dobilą“, „Pasėjau linelius“, „Šokinėjo tupinėjo lempelė po pievą“) Geba laisvai išreikšti save spontanišku dainavimu, siekiant teisingo kvėpavimo ir raiškios dikcijos; Geba saugoti savo balsą.	Kvėpavimo pratimai pūko, plunksnos pūtimas, įkvėpti gairių „miško orą“. Naudojamos greitakalbės artikuliacijai, išdainuojami priežodžiai ir patarlės (pvz.: „juokiasi puodas, kad katilas juodas“) keičiant intonaciją ir garso aiškumą; dainuojami įvairių paukštelių balsų pamėgdžiojimai („Gyvis, gyvis, kas iš manęs pasidvyvis“ ir t.t.).

augalų augimą arba paukštelių gyvenimą. Patirti dainavimo džiaugsmą, pasiekiant galutinio tobulo rezultato.		džiugaus turinio l.l. daineles (pvz.: „Oi tu kiški žvairy“, „Ridama“, „Šoka kiškis ant kalniuko“.			
Patirti teigiamų emocijų. Nusiteikti tyrinėti garsų skambesį, gebės išgauti įvairius garsus pedagogo pasiūlytais instrumentais, skambančiais žaislais, savadarbiais instrumentais. Nusiteikti įvairiais žaisliniais instrumentais pagroti ritminius derinius, norės muzikuoti. Įgyti ritmo pojūtį, lavės pirštų motoriką, ansamblinio muzikavimo įgūdžių.	Grojimas	Geba barškinti barškučiais ryškų maršo ar polkos ritmą, stengiasi ploti katučiu, mušti rankytėmis į keliukus ritmus, groti varpeliais ir dzinguliukais, marakasais, mėgdžiojant pedagogą.	Geba groti dainelių ritmą, žaisti orkestrą: viena grupelė groja pagaliukais, kita - kala-dėlėm, trečia – būgne-liais. Mėgina sukaupti dėmesį ir po atitinkamo signalo pradėti groti, užbaigti. Groti akmenukais, moli-nukais ir paprastutėm dūdelėm laibai lėtų dai-nelių ritmą (piemenukų repertuaras). Groti pačių pasigamin-tais instrumentais (ma-rakasai iš skardinių dė-žučių arba kremo dėžu-čių su kruopomis). Geba atkartoti suaugusiojo pasiūlytą motyvą arba ištisą frazę.	Geba pagroti nesudėtingas melodijas metalofonu, užgaunant 3-4 skirtingo aukščio plokšteles („Senis pyko“, „Du gaideliai“, „Suktinis“), pajvairinimui groja triolėmis, trikampiū. Geba susikaupti, laukiant savojo veikėjo pasirodymo, bando įgarsinti lėlių teatrą, paprastutį vaidinimėlį padedant suaugusiajam.	Žaidimas „Skirkime muzikinį garsą nuo ne muzikinio“. Suburti triukšmo orkestrą, grojant plastikiniais maišeliais, čezinant laikraščiais: viena grupė čezina laikraščius, kita – maišelius. Suburti gospadinės orkestrą: šaukštai, dangčiai, puodai, kočėlai.
Išmėginti įvairias ritmo raiškos galimybes. Jausti malonumą save aktyviai išreikiant ritmais. Laikytis nuoseklumo grandinės: klausytis, išgirsti, suprasti, aptarti, įsijungti su judesiu. Nusiteikti	Ritmika	Mėgdžiodami suaugusį ir improvizuodami patys imituoja žvėrelių, paukštelių judesius, ritmiškai šuoliuoja pirmyn, atgal, į šalis, su priemonėmis (kamuolys, kaspinas, žaisliukas) ir be jų. Atlieka ryškų ritmą atitinkančius judesius ir plastiškus judesius.	Ritmiškai pagal girdimą muziką siūbuoja, pritūpia arba juda erdvėje žygiuodami, šokdami, apsisukdami. Tai atlieka po vieną ir susikabinus po du. Šoka labai lėtus ratelius ir žaidimus: „Mano tėvelis buvo kalvelis“, „Šiaudų batai“, „Pasėjom žilvitį“, „	Geba suktis už parankių, ritmiškai ir sutartinai judėti, sustoti, derinti rankų ir kojų judesius. Geba pasitelkus šiuolaikinių ritmą vaidinti robotus (improvizacija): robotų judesiai aštrūs, kampuoti. Įvaldo dvigubą, polkos, šoninį ir pristatomąjį žingsnelius, geba šokti : „Suktinį“, „Kalvelį“.	Žaisti žaidimą: „Padaryk ką prašau“; pvz. pedagogas sako: „sušalusi žemė dunda“, vaikai tuomet vaikšto belsdami kojomis į grindis ir dainuoja „dun – dun - dun“ arba mokyto-jas sako: „Snaigės

improvizuoti. Pajusti tempo ir intensyvumo pokyčius, prie to prisitaikyti, nusiraminti. Nusiteikti ir gebėti greitai reaguoti į įvairius signalus (žodinius ir muzikinius). Stengtis judesius atlikti grakščiai, emocionaliai. Išlaikyti visos grupės darną, rato lygumą.		Imituoti žvėrelių ir paukštelių judesius pagal suaugusiojo užduotį.	Improvizuoja „Snaigių šoki“, „Nykštukų eiseną“, „Paukštelių skrydį ir poilsį“.	Geba sudaryti voras, eiles, skirti užduotis su žaidimų elementais „Pereiti tilta“, „Sudaryti traukinuką“ ir pan. Sukuria daineles pagal dainelių iliustracijas ir piešinius. Ritmiškai atlieka imitacinio pobūdžio judesius, skambant atitinkamai muzikai: sėti, skinti, rauti, dėti, važiuoti. Geba po signalo pakeistiėjimo kryptį, judesius, jų atlikimo tempą.	krinta pamažu“, tuomet vaikai turi tyliai judėti plastiskais judesiais. Žaidimas „Beždžionėlė ant šakos, viską, viską pakartos“. Vienas vaikas kuria judesius, o kiti kartoja, po to renkamos kitos beždžionėlės. Inscenizuoti labai lėtas dainas: „Tarnavau, vargavau“, „Aš turėjau gaidį, dar norėjau vištos“. Imituoti pasakas: „Jaučio trobulė“, „Katinėlis ir gaidelis“. Didesnė repertuaro dalis – labai lėti rateliai, šokiai ir žaidimai.
Nusiteikti improvizuoti ir kurti ritminius motyvus, judesius melodijai ar šokiui: ploti, trepsėti, stuksenti. Inscenizuoti dainą, ratelį. Suvokti kokius judesius taikyti ramaus ir judraus pobūdžio muzikai.	Kūryba	Padainuoti savo vardą, draugo vardą, pasisveikinti ir atsisveikinti dainuojant su meninio ugdymo pedagogu. Geba dainuoti siauru diapazonu tinkančiu 1,5-3 metų vaikams;	Išdainuoja pokalbio frazę, geba sukurti melodiją skaičiuotei ar mįslei (auklėtojas skanduoja mįslės tekstą, o vaikas jį dainuoja. Sukuria atsakymą muzikiniam klausimui. Improvizuoja labai lėtas dainas: „Tarnavom pas poną“, „Išbėgs, išbėgs pelė iš miško“. Imituoja pasakas: „Lapė ir varna“, „Nupintas	Skambant klasikinei baletų muzikai (P. Čaikovskio „Spragtukas“, „Gulbių ežeras“ ištraukas) bando kurti judesius, perteikti skambančią muziką spalvomis, piešia ant molbertų, arba gulint ant grindų. Geba sukurti naminiams gyvuliams būdingų garsažodžių daineles: miau, miau, pienelį lakiau; au, au, kaulą radau; bė, bė,	Mįslės „Eina be kojų, muša be rankų“, „Dvi sesutės per kalnelį nesueina“. Skaičiuotės: „Bėgo kiškis per ražieną“, „Vaikai, vaikai vanagai“. Žaisti kūrybinį žaidimą „Aidas“. Dainuoti garsiai ir tyliai, vienas dainuoja žodį, kitas

			veršelis”.	skani žolė.	pakartoja. Klausytis pedagogo eilių apie rudenį, žiemą, pavasarį, vasarą ir tylios muzikos (A. Vivaldi „Metų laikai”).
Atrasti meninės raiškos būdus lavinančius mąstymą, padedančius pažinti pasaulį. Bus tolerantiški kitokiam supratimui, kitokiai išraiškai, pasaulio matymo būdui	Piešimas	„Karakulių” stadija – geba tirti savo rankos jėgas, pojūčius bei juos impulsyviai, spontaniškai reikšti.	Geba dėlioti linijomis “piešinių”, ornamentus iš pagalbinių medžiagų, didėja vaiko dėmesys rezultatui. Geba gerai laikyti rankose pieštuką, teptuką, saugiai naudotis žirkklėmis. Atranda ryšį tarp regos ir motorinės veiklos (stebės ir bandys piešti).	Geba atrasti ryšį tarp paišymo, mąstymo ir aplinkos. Piešia stebėdamas, vaizduoja įvairius daiktus įvairiomis temomis; pasakoja apie tai, ką nupiešė; kontroliuoja savo judesius. Naudoja linijas žmogaus, gyvūno, paukščio judesio nuotaikai perteikti. Naudoja grotažą, dekoraciją.	Vaikų darbų parodos darželyje, Šnipiškių seniūnijoje ir mieste

Matyti ir atrasti spalvų pasaulį; išreikšti save spalva	Tapymas	Geba guašu, pirštais ir teptukais tapyti linijas, dėmes. Štampuoja pirštais ir teptuku, žaidžia dažais, spalvas vartoja be jokio siekio, nesąmoningai mėgaujasi jomis. Pavadinti pagrindines spalvas (geltona, žalia, mėlyna, raudona, juoda ir t.t.)	Tapo naudodamas guašą, akvarėlę, akrilinius dažus. Geba maišyti guašo ir akvarėles spalvas, išgauna naujus atspalvius; suvokia piešdamas dydžius. Geba skirti sąvokas: didelis- mažas, mažai – daug, aukštas – žemas. Lapo erdvėje orientuojasi intuityviai. Geba piešti ant šlapio popieriaus.	Geba išgauti maišant, ir pavadinti įvairius atspalvius. Spalvomis išreiškia nuotaiką, metų laikus. Geba kurti kolektyvinius darbus, grožisi savo ir kitų dailės kūryba, aiškina savo sumanymą, dalinasi įspūdžiais. Geba piešti akrilinais dažais, PVA klėjais, geba taškyti naudojant šukas, dantų šepetukus. Geba piešti plunksna su tušu, tapyti pučiant.	Darbų parodos, kūrybinė veikla grupėje
Matyti ir atrasti plokščių formų pasaulį; Reikšti save dekoratyviniu vaizdu – apibendrinta forma, spalva, komponavimu.	Aplikavimas	Bando kirpti juosteles, klijuoti popierių. Geba plėšyti popierių, bando įvardyti popieriaus spalvas; prie priklijuotų stambių formų nupiešti smulkias detales.	Geba kirpti pagal kontūrą nesudėtingas formas; aplikavimą derina su piešimu, tapymu, įvairia gamtine medžiaga, siūlais, skiautelėmis, štamavimu. Geba kirpti, plėšyti grafinius ženklus bei juos delioja pagal siužetą, priklijuoja.	Geba pats nupiešti ir iškirpti, klijuoti; sugeba kirpti įv. geometrines figūras, nesudėtingas raides, jas priklijuoja, dekoruoja; sugeba klijuoti tvarkingai, neišsitepant; patepti vieną popieriaus skiautės pusę, pridėti ten, kur norima, prispausti.	Darbų parodos, kūrybinė veikla grupėje Projektas „Lipdymas moliu“, molio deginimo krosnelė.
Atrasti daikto formą erdvėje, pajusti jos plastines ir konstrukcines savybes	Lipdymas	Eksperimentuoja su įvairiomis kūrybinėmis medžiagomis: moliu, plastelinu, smėliu, sniegu. Geba lipdyti įvairias netaisyklingas formas	Geba daryti pirštų, plaštakos, pėdos atspaudus. Geba lipdyti iš vieno gabalo ištempiant, sulenkiant, išskaptuojant, lipdinį formuoti ant natūralios formos : akmeninių, medžio gabalėlių; geba ražimais suteikti paviršiui faktūrą.	Geba daryti įvairius, spalvingus paveikslėlius ant kartono. Lipdinius dekoruoja įv. medžiagomis (gamtinėmis, sėklomis, buitinėmis atliekomis). Geba lipdyti grupinius darbelius remiantis literatūros, muzikos ir kitų meno kūrinių įspūdžiais.	Darbų parodos, kūrybinė veikla grupėje

6.3. Sveikatos saugojimo kompetencija

Kontroliuoti savo judesius ir emocijas, augti sveikam, aktyviai judėti, nusiteikti būti tvarkingam, švariam. Įgyti elementarių žinių apie save, savo kūną, savo sveikatą. Suprasti supančioje aplinkoje tykančius pavojus. Siekti tapti stipriu, ištvermingu, vikriu, valingu, atkakliu, drąsiu. Tikėti savo jėgomis, teigiamai vertinti fizinės galimybes, tobulinti savo kūną. Išreikšti save judesiu, siekti išraiškos kūrybiškumo, estetiškumo, savitumo.

SIEKIAMYBĖ	TEMŲ GRUPĖS	VAIKO GEBĖJIMAI			GEBĖJIMŲ FORMAVIMO BŪDAI IR PRIEMONĖS
		1,5-3 m.	3-5 m.	5-6 m.	
Nusiteikti atsisipirti pagundoms Lavinti gebėjimą būti palankiam aplinkiniams, nusiteikti bendrauti ir bendradarbiauti su jais. Pabūti parke, kvėpuoti grynu oru Suvokti ir vengti žalojančių poveikių Gebėti susikaupti siekiant tikslo ir atsipalaiduoti bei pailsėti	Asmeninis saugumas ir jį lemiantys veiksniai: socialiniai	Bendraudami su artimais ir gerai pažįstamais žmonėmis reiškia įvairesnes emocijas, pasitikėdamas jais: prisiglaudžia prie auklėtojos kai liūdnas, apkabina draugus iš džiaugsmo ir kt. Susikaupia piešdamas, vartydamas knygeles, stengiasi pabaigti pradėtą darbelį Kartu su auklėtoja tvarko žaislus, paskatintas prausiasi, susideda drabužėlius į vieną vietą eidamas miegoti, į savo spintelę atėjęs į darželį ir t.t.	Pasitiki artimais ir gerai pažįstamais žmonėmis. Suvokia, kad kreiptis pagalbos galima ir į nepažįstamą žmogų: pvz: policininką, bet su svetimais žmonėmis reikia būti atsargiam. Supranta, kad gatvėje, kelyje visuomeniniame transporte negalima išdykauti, reikia laikytis už suaugusiojo rankos. Geba pereiti sankryžą, gatvę kur yra šviesoforas.	Geba būti geranoriški ir palankūs artimiems ir gerai pažįstamiems žmonėms. Suvokia asmeninį saugumą bei saugoja šalia esančius, žaidimų, ypač judriųjų, metu. Siekia vengti konfliktų su aplinkiniais: valdo staigaus pykčio ir agresijos apraiškas. Suvokia kam reikalingi kelio ženklai, kelių eismo taisyklės. Žino kokie ženklai svarbiausi asmeniniam saugumui	Žaidimai, kelionės, Popietė su policininku, kūrybinės raiškos savaitė ir pramoga „Mažos mašinėlės“, piešinių paroda „Saugus eismas“ Išvykos į Šeškinės kalną, prie gatvės, sankryžos. Ekskursijos į Gamtininkų centrą, Trakus, žaidimai gamtoje.
	Psichologiniai	Pratinasi būti žaismingas, džiugus, aktyvus matydamas šalia savęs tokius	Supranta, kad palankumas kitiems žmonėms padeda susikaupti ir gerai	Stengiasi kontroliuoti savo veiksmus (nesimuša, nesistumdo, neatimineja, neima svetimų daiktų ir	Žaidimai: stalo, kūrybiniai, vaidmeniniai,

judesius ir emocijas		pedagogus ir artimus žmones (žaisdami kartu su auklėtoja judrius siužetinius žaidimus, pramogose)	jaustis. Geba suprasti, kad žmonės yra skirtingi: berniukai, mergaitės, jie skiriasi išvaizda, gabumais	kt.), emocijas (supranta, kad žmonės skiriasi savo charakteriu, temperamentu) Pratinasi susikaupti, atsispirti pagundoms, nemeluoti	judrieji, pramogos, šventės
Nusiteikti būti tvarkingu, švairiu	Fiziologiniai	Prausiasi padedamas suaugusiojo, naudojasi muilu, savo rankšluosčiu Pratinasi padedamas suaugusiojo naudotis tualetu Valgant naudojasi šaukštu, šakute, paprašo nušluostyti nosį Džiugiai nusiteikia eidamas į lauką	Supranta, kad higienos įpročiai padeda augti sveikam Pratinasi laikytis asmeninės higienos įgūdžių ir įpročių: praustis, sausai nusišluostyti, naudotis nosine, savarankiškai naudotis tualetu, valgant gerai sukramtyti maistą, teisingai naudotis stalo įrankiais Supranta, kad kosint, čiaudint reikia prisidengti burną nosine, valgant naudotis servetėle Žino kelis sveiko maisto produktus ir kelis, kurių valgymą reikia riboti Pratinasi naudotis žirkėmis, geba žaisti, bėgioti išvengdamas traumų, sužalojimų	Laikosi higienos taisyklių ir ugdomi įprotį taisyklingai valyti dantis, taisyklingai sėdėti prie stalo, mandagiai elgtis Geba pastebėti nešvairius drabužius ir prašo juos išskalbti Pratinasi mandagiai bendrauti prie stalo, supranta, kad: naudinga valgyti įvairų maistą, negalima valgyti kito žmogaus palikto maisto Pratinasi naudotis virbalais, adatomis ir kitais aštriais daiktais Geba papasakoti kaip elgtis su ugnimi, degtukais Supranta, kad buvimas gryname ore stiprina sveikatą, grūdina organizmą	Žaidimai vasarą lauke su smėliu, vandeniu, vaikščiojimas basomis, sportinės pramogos, dienos ritmo laikymasis, grupės taisyklės Akcija “Aš noriu gyventi” Išvykos į gamtą, kasdieniniai pasivaikščiojimai kieme, buvimas lauke.
Tyrinėti judesį ir pajusti savo kūno	Kaip juda kūnas	Žaisdamas, veikdamas tyrinėja savo kūną,	Išitikina ir patiria, kad galima judėti skirtingu	Geba tyrinėti kaip juda kūnas pagal situaciją judėti	Judrieji žaidimai, sportinės

galimybes		žaidžia su kūno dalimis	tempu naudojant skirtingą jėgą	reikiamu tempu: staigiai ar laipsniškai keičiant tempą	pramogos, kūno kultūros valandėlės ir mankšta
Suprasti ir siekti kontroliuoti savo judesius ir emocijas	Kur juda kūnas	Pratinasi pajusti savo asmeninę erdvę, bando įveikti nedideles kliūtis	Pajunta asmeninės ir bendros erdvės ribas Tyrinėja savo aplinką ir bendrąją erdvę judėdamas skirtinguose lygiuose: šliaužia, rieda, eina keturiomis, šuoliuoja varlės šuoliukais, bėgioja ant pirštų, šuoliuoja Atranda įvairius kurios nors kūno dalies judėjimo būdus	Geba saugiai judėti savo asmeninėje ir bendroje erdvėje Susitaria dėl bendrų judrių ir sportinių žaidimų, jų taisyklių Pajunta atskirų kūno dalių judėjimo intensyvumą, jėgą, įsitikina kokių kūno dalių judesiai labai pakeičia kūno formą	Dramatizacija, teatro savaitė ir imitaciniai žaidimai, sportinės pramogos, kūno kultūros valandėlės, mankšta
Suprasti judesio „kalbą“ ir išreikšti save judesiu Siekti išraiškos kūrybiškumo, estetiškumo, savitumo	Išraiška ir saviraiška judesiu a) saviraiška kūnu b) muzikinio garso, žodžio, spalvos sužadinta plastinė saviraiška c) žodžio meno sužadintas judesys	Geba atrasti kūno judesio įvairovę: trepsi, ploja, šuoliuoja, linksi Mėgdžioja auklėtoją, suaugusiuosius atkartodamas girdėto kūrinėlio veikėjų pokalbius, išreikšdamas veiksmus	Geba pojūčius, veiksmus išreikšti judesiu Geba šokti, žaisti ratelyje, išraiškai panaudoti kai kurias kūno galias: mirksėti, niūniuoti, gausti Geba laisvai improvizuoti pagal ką tik perskaityto kūrinėlio nuotaiką Geba mimika, gestu viso kūno plastika išreikšti, pavaizduoti veikėjo nuotaiką	Geba mintis, idėjas išreikšti judesiu: pasikalbėti su draugu be žodžių. Geba spragsėti pirštukais, liežuvium, švilpti, atranda įvairius savo rankų ir plaštakų judesius Geba laisvai improvizuoti panaudodamas įvairias kūno galias išreiškiant veikėjų charakterius, atkurti situacijos nuotaiką	Mimikos ir pantomimos žaidimai, pramogos Teatro savaitė, tautinė vakaronė, skaitovų konkursas, programa „Zipio“ draugai
Išreikšti save judesiu,	Civilizacijos reiškinių,	Nusiteikę vaizduoti:	Domisi įvairiais	Geba pavaizduoti visą	

siekti išraiškos kūrybiškumo, estetiškumo, savitumo.	gamtos būvių, vyksnių vaizdavimas judesiu	mašinos, lėktuvo judėjimą Žino ir imituoja gyvūnų judesius (kačiuko, šuniuko, paukščiuko) Žaidžia vaizduodami maisto ruošimą, lyginimą ir t.t.	civilizacijos reiškiniais ir savaip juos išreiškia Stebi ir vaizduoja gamtos reiškiniai: lyja lietus, griaustinis, krinta lapai, siūbuoja medžiai ir t.t. Geba pavaizduoti kai kuriuos darbo veiksmus: lipo kopėčiomis gesinti gaisro, kapoja malkas, sodina gėles ir t.t.	judėjimo vyksmą: užvedamas lėktuvo motoras, kyla, skrenda, leidžiasi ir minkštai nutūpia Vaizduoja gyvybės tarpsnius, būvius: varlės, drugelio gyvenimo tarpsniai Geba vaizduoti įvairių darbo veiksmų eigą: maisto ruošimo, skalbimo, namų tvarkymo	Žaidimai, pramogos, stebėjimai. Projektas „Varlės kvarks „geras, geras“ Kūrybinės raiškos savaitė „Visi darbai svarbūs“ Kūrybiniai vaidmeniniai žaidimai ir inscenizacijos
Lavinti fizinės kūno galimybes	Judesių lavinimas	Geba atlikti judesius įvairiu tempu Geba ridenti, mesti sunkų ir lengvą sviedinį, mesti įvairiu atstumu, lipa laiptais	Geba šokinėti abiem kojom, išsisklaidžiau rasti savo vietą, einant, bėgant ridenti sviedinį, laiptuoti gimnastikos suoliuku, perlipti kliūtį	Geba eiti, bėgioti gyvatėle, ratu keičiant tempą ir kryptį, bėgti aukštai keliant kelius, pristatomu, kryžminiu žingsniu, atbulomis, metant kojas atgal	Judrieji žaidimai, kūno kultūros valandėlės, mankšta, sportinės pramogos.
Tikėti savo jėgomis, teigiamai įvertinti fizinės galimybes ir nusiteikti tobulinti savo kūną ir dvasią	Judesio koordinacija	Geba ridenti sviedinį pirmyn, mesti kamuolį į priekį, į žemę, stengiasi išlaikyti pusiausvyrą bėgant paprastai, ant pirštų galų Geba pralįsti pro virvę, lanką	Geba eiti pakaitiniu žingsniu, pristatomu žingsniu, atliekant įvairiausių judesius rankomis ir kojomis Eina su smėlio maišeliu ant galvos Geba peržengti kliūtis Šliaužia per suolelį pilvu prisitraukiant rankomis	Atlieka judesius iš įvairiausių kūno padėčių naudojant įrankius, priemones Geba ranką su įrankiu sekti akimis, geba ropoti gimnastikos suoliuku, peržengti įvairius daiktus neliečiant rankomis pirmyn ir atgal Pritūpti spyruokliuojant rankose laikant įvairius reikmenis, darant įtūpstus	Žaidimai koordinacijai lavinti Judrieji žaidimai Žaidimai su sportiniu inventoriumi ir pačių pasigamintais žaislais Eksperimentavimas judesiu, judėjimas pagal pedagogo ar kito vaiko kuriamą siužetą

		Geba perlipti per kliūtis, lipti aukštyn, žemyn Geba nušokti nuo paaukštino, pasilenkti pirmyn, atgal, ištiesus rankas apsiversti ant nugaros ir atgal	Geba pralįsti pro įvairaus aukščio kliūtis, lipti žemyn, aukštyn gimnastikos sienele Geba šokinėti vietoje abiem kojom ir viena Geba peršokti nedidelę kliūtį: šokti iš lanko į lanką atsispiriant abiem kojom Geba pašokti siekiant daikto ir šuolyje pasisukti kairėn, dešinėn Geba panaudoti maksimalią jėgą pajuntant kairės ir dešinės rankos, kojos galimybes	Geba šokinėti viena koja, pašokti į viršų apsisukant apie save Geba šokinėti judant pirmyn į tolį ir į aukštį Geba sukti liemenį, išsilenkti, išlaikyti kūną nejudrumo, rimties būsenoje Geba klūpoti ant abiejų kelių, pakaitomis ant vieno ar kito, kyboti ant sienelės Geba po judėjimo pereiti į visiškos ar dalinės rimties būseną ar fiksuoti atitinkamas pozas	Žaidimai ridenant, mėtant ir gaudant Estafetės Sportinės pramogos Bendrojo lavinimo pratimai Saugaus eismo dienos Akcijos Sveikatos valandėlės Projektai

6.4. Pažinimo kompetencija

Pažinti save ir kitus žmones, domėtis supančia aplinka, gamta ir jos reiškinais, žmonėmis, darbu, kūryba, technologijomis, tyrinėti supančią aplinką, gamtą, įvaldyti kuo daugiau pasaulio pažinimo būdų: stebėjimą, klausinėjimą, eksperimentavimą, prognozavimą, informacijos paiešką, įgyjant elementarų supratimą apie žmones, gamtinę ir kultūrinę aplinką. Pajusti gimtinės svarbą.

SIEKIAMYBĖ	TEMŲ GRUPĖS	VAIKO GEBĖJIMAI			GEBĖJIMŲ FORMAVIMO BŪDAI, PRIEMONĖS
		1,5–3 metų	3–5 metų	5–6 metų	
Ugdyti supratimą kas yra draugai ir draugystė	Aš ir kiti žmonės	Nori bendrauti su kitais grupės vaikais, žaidžia greta vienas kito, pamažu pradeda žaisti su draugu, siūlo jam žaisliuką. Supranta, kad draugai gali būti ir mergaitės ir berniukai.	Geba susidraugauti tinkamai elgdamasis, pasiūlydamas kartu žaisti. Supranta kas stiprina draugystę: dalinasi žaislais, vaišina skanėstais, padeda vienas kitam bėdoje, dirba drauge įvairius darbelius.	Gebėjimas suprasti, kad kai kurie suaugę yra vieniši. Geba tinkamai bendrauti su suaugusiais, senais žmonėmis. Suvokia, kad draugai skiriasi savo būdo ypatybėmis: būna linksmi, išradingi, kantrūs, užsispyrę. Stengiasi būti kantrūs, tolerantiški, garbingi, tiesūs. Supranta kas silpnina draugystę.	Žaidimai, pokalbiai, susitikimai su Senvagės vid. mokyklos pradinių klasių mokiniais, mokytojais, popietės, pramogos į kurias kviečiami šeimos nariai, svečiai. Projektas “Pažink save”
Ugdyti supratimą apie kaimynystę			Gebėjimas supranta kas yra kaimynas, kokia gali būti kaimynų pagalba.	Gebėjimas suvokti, kad mes kiekvienas esame kaimynai aplinkiniams. Geba pasakyti kokios šalys yra Lietuvos kaimyninės.	Ryto ratas, bendri žaidimai su kaimyninės grupės vaikais, pramogos, įpareigojimai, kai reikia susitikti su kitų grupių vaikais, auklėtojais.

Igyti supratimą apie bendruomenę ir žmonių ryšius joje Nusiteikti laikytis žinomų elgesio normų ir priimtinių taisyklių.		Gebėjimas vartant knygeles pamatyti ir pavadinti - „namas“, pats bandys iš kaladėlių statyti namą, baldus, lovą, stalą, suprasti, kad namuose jis gyvena su kitais šeimos nariais, o darželyje susutinka aiklėtoją, vaikus, kurie taip pat turi mamas, tėčius ir t.t. Gebėjimas įsisavinti kai kurias elgesio taisykles, savo iniciatyva kreiptis į suaugusius.	Gebėjimas suvokti: kad visi žmonės skiriasi: vyrai, moterys, vaikai skiriasi savo išvaizda, kūno sudėtimi, apranga. Gebėjimas suvokti, kad žmonės gyvena įvairiuose namuose, kad turi kambarius, kuriuose yra įvairūs baldai.	Gebėjimas suvokti, kad žmonių išvaizda priklauso nuo amžiaus, tautybės, sveikatos. Gebėjimas suvokti, kad ypatingomis progomis dėvimi tam tikri drabužiai (religinės, tautinės šventės). Žino kaip atrodo lietuvių tautiniai drabužiai, švenčių darželyje metu jais pasipuošia; supranta, kad kitos tautos taip pat turi savo tautinius rūbus (susipažįsta su grupėje esančių kitų tautybių vaikų tautiniais drabužiais). Gebėjimas papasakoti kuo skiriasi dabar statomi namai nuo statytų seniau ir statytų labai seniai: senovinės lietuviškos sodybos, pilys – vyks į ekskursiją apžiūrėti Gedimino, Trakų pilies.	Ryto ratas, interviu, pokalbiai, siužetiniai-vaidmeniniai ir kiti žaidimai, išvykos, ekskursijos, piešinių parodos, namų maketų paroda, darželio maketo kūrimas, šeimos šventės, vaikų gimtadienių šventimas. Enciklopedijų, knygų vartymas, plakatų rengimas, ekskursijos
Suprasti, kad žmonės keliauja		Žais su įvairiais žaislais – transporto priemonėmis, kalbės apie tai kaip jis atvyko į darželį, kuo važiavo į svečius.	Gebėjimas suprasti apie tai, kad žmonės keliauja: į svečius, į kitus miestus, šalis, kad gali keliauti pėsčiomis, automobiliu.	Gebėjimas suprasti kaip žmonės keliauja dabar ir keliavo seniau, supranta kad bendrauti galima ir telefonu, internetu.	Pramoga „Mažos mašinėlės“, kūrybinių darbų parodos, išvykos, pokalbiai, diskusijos

Ugdyti supratimą, kad žmonės bendruomenėje susiję vieni su kitais		<i>Baigiantis 3 – iems metams</i> pajus, kad žmonės su kuriais bendrauja 2-3 m. vaikas turi savo jausmus, norus, gali džiaugtis ir pykti.	Gebėjimas suprasti, kad žmonės elgiasi įvairiai: dauguma laikosi tam tikrų taisyklių, elgiasi dorai; yra žmonių kurie nusižengia taisyklėms. Gebėjimas suprasti, kad reikia būti atsargiam su nepažįstamais žmonėmis	Gebėjimas gerbti kito žmogaus nuomonę, suvokti, kad kiekvienas žmogus gali turėti skirtingą nuomonę, suprasti, kad jausmai ir nuomonė turi būti reiškiami visiems įprastais ir priimtinais būdais.	Kūrybiniai vaidmeniniai žaidimai, judrieji, stalo žaidimai, piešinių parodos, išvykos, susitikimai su žymiais žmonėmis, pokalbiai, ryto ratas ir kt.
Intuityviai ar sąmoningai suvokti jog turi gimtinę	Aš ir mano gimtoji šalis	Gebėjimas suprast, kad mama ir tėtis jį paliko darželyje, nes išėjo į darbą. Gebėjimas suprasti kad turi savo šeimą, artimus žmones, kurie juo rūpinasi, savo namus	Gebėjimas suprasti, kad tėveliai dirba įvairius darbus, kad kiekvienas darbas yra svarbus. Domisi tėvų profesijomis. Gebėjimas suprasti, kad gyvena mieste, susipažinti su arčiausiai namų ir darželio esančiomis žymiomis vietomis.	Gebėjimas suvokti, kad tėvų uždirbami pinigai skirti šeimos poreikiams tenkinti. Supranta, kad daug darbų yra namuose, norės padėti juos nudirbti. Domisi kokios yra profesijos, kaip jos tarpusavyje susijusios, kam reikalingos. Gebės pasakyti kokioje šalyje, mieste ir gatvėje gyvena. Aplankys žymiausias vietas esančias arčiau darželio: Gedimino pilį, Katedrą, Savivaldybės pastatą, Europos aikštę. Sužinos apie Vilniaus ir Šnipiškių mikrorajono praeitį, fantazuos ir kurs ateities vizijas .Dalyvaus mikrorajono šventėse, miesto renginiuose.	Išvykos, informacijos paieška literatūros šaltiniuose, pokalbiai, pasakojimai, pramogos, susitikimai su įvairių profesijų atstovais- kitų vaikų tėvais. Išvykos, informacijos paieška knygoose, kituose šaltiniuose, pokalbiai, pasakojimai, piešinių parodos, dalyvavimas miesto renginiuose, pramoga „Mano gimtinė Lietuva“, projektas “Atverkime visas šventų kalėdų paslaptis. Nuo advento pradžios iki Trijų karalių”
Suvokti daiktų bei reiškinių įvairovę.	Aš ir aplinkos daiktai bei reiškiniai	Pažįsta artimoje aplinkoje esančius daiktus, nusako	Gali savo aplinkoje matomus daiktus pavadinti bei naudoti	Sugeba savarankiškai susipažinti su jiems dar nežinomais aplinkos	Stebėjimai, tyrinėjimai, eksperimentai, informacijos paieška

		nesudėtingus veiksmus, kuriuos atlieka jų įvardintas daiktas. Geba atpažinti ir palyginti daiktus aplinkoje ir paveikslėliuose. Mėgdžioja suaugusiojo atliekamus veiksmus.	pagal paskirtį. Domisi artimoje aplinkoje naudojamais tautos kultūros tradiciniais atributais (vėliava, himnas, tautiniai simboliai). Stengiasi kuo daugiau eksperimentuoti su mažiau įprastais daiktais, kurie padeda suvokti, kai kuriuos reiškinius. Geba teisingai naudotis buities bei kitais daiktais. Įvertina kai kurių daiktų keliamus pavojus.	daiktais, bei reiškiniais, supranta iš ko pagaminti daiktai, numato jų paskirtį ir pritaiko naudojimo galimybes. Suvokia save kaip tautos ir žmonijos nariu (turi Tėvynę, gimtąjį miestą, žino kas yra pasaulis).	enciklopedijose, pasakojimas, pokalbiai, projektas „Amatai Lietuvoje“ Žaidžia su žemėlapiu, suranda miestus kuriuose buvo, kuria savo gimtojo miesto herbą, piešia
Skirti daiktų dydį, formą, bei spalvas.		Gebėjimas skirti pagrindines daiktų savybes, atrinkti vienos ar kitos formos, spalvos, dydžio žaislus, daiktus. Geba 3-4 daiktus sugrupuoti pagal formą, didėjimo ar mažėjimo seką. Stebi savo veiksmų rezultatus. Žaidžia su spalvotomis figūromis. Atpažįsta ir naudoja šešias pagrindines spalvas, nors vienu metu jam pakanka tik vienos ar dviejų spalvų. Atlieka formavimo veiksmus: minko, volioja, suploja,	Grupuoja daiktus pagal apibendrinančias savybes. Suvokia tūrio pastovumą, mažiau beišsiskiriančius ar beveik vienodus daiktus, naudoja daiktus apibūdinančias sąvokas: ilgesnis – trumpesnis. Supranta daiktų formas: pilnaviduris – tuščiaviduris. Vardina visas spalvas. Netgi jų atspalvius	Suvokia ploto, svorio, masės pastovumą. Geba rūšiuoti, klasifikuoti pagal keletą savybių: formą, dydį, spalvą. Lygina daiktus pagal vieną ir du parametrus. Aiškiai suvokia kas yra keturkampė, trikampė forma, pasako jų požymius. Pažįsta spalvų intensyvumą.	Eksperimentai, tyrinėjimai, žaidimai grupuojant, rūšiuojant daiktus, pasakojimai, pokalbiai, „Minčių lietus“, ryto ratas.

Pažinti pasaulį, atrandant ir išbandant įvairius pasaulio pažinimo būdus, suvokti, jog artimiausioje aplinkoje esantys daiktai žmogaus darbo rezultatas.		Gebėjimas suprasti savo aplinkoje esančių daiktų paskirtį, išskirti dalį žinomų daiktų iš visumos.	Grupuoja daiktus pagal savybes, kuo panašūs ar skirtingi; pagal paviršių, formą. Lygina daiktus ar jų grupes. Geba pasakyti iš kokių figūrų sudaryti skirtingi statiniai. Žino ir įvardina medžiagas iš kurio padarytas daiktas: medis, geležis, metalas, stiklas ir t.t.	Priskiria tam tikrų reiškinių prigimtį tam tikrai kategorijai: tai baldas, tai sporto šaka, tai augalas iš šiltųjų kraštų ir t.t. geba tiksliai įvardinti požymius ne tik kuo skiriasi, bet ir dydžiu, bei spalva. Suvokia metų laikus, kalendorinių švenčių pasikartojimą, vystymosi stadijų kaitą. Taip pat priskiria daiktus tam tikrai kategorijai: šventiniai drabužiai, šventiniai valgiai, žaislai kalėdiniai eglutei ir t.t.	Eksperimentai, tyrinėjimai, žaidimai grupuojant, rūšiuojant daiktus, pasakojimai, pokalbiai, „Minčių lietus“, ryto ratas.
Siekti suprasti skaičių žymėjimą, kieki.		Gebėjimas surinkti paveikslėlį iš 4 – 5 dalių, vėliau ir dar daugiau, sudėlioja 3-4 daiktus mažėjančia, didėjančia tvarka. Suvokia sąvokas vienas –daug, didelis – mažas.s	Gebėjimas kalboje pritaikyti sąvokas: vienas, daug, mažai, nei vieno; suprasti elementarių daiktų grupių lygybę, nelygybę; skaičiuojant naudoti kiekinius skaitvardžius, skaičiuoti iki 10 ir daugiau.	Turi bendrą supratimą apie labai daug, geba lyginti gretimus skaičius, nustatyti jų ryšius bei santykius, suvokia kiekinę skaičiaus sandarą iš vienetų: pvz. 1+1+1+1+1 yra 5. Suvokia kad kiekis nepriklauso nuo skaičiavimo krypties. Geba vartoti kelintinius skaitvardžius; penktas, septintas, devintas ir t.t.	Didaktiniai žaidimai, skaičių loto, judrieji žaidimai su išskaičiavimais, siužetiniai- vaidmeniniai žaidimai, užduotys pratybų knygelėse.
Ugdyti gebėjimą orientuojasi erdvėje ir laike		Gebėjimas statyti,, žaisti su statybine medžiaga, orientuotis grupėje, žino,kur yra tualetas, miegamasis, salė, grupės aikštelė	Gebėjimas laisvai judėti, intuityviai tyrinėti erdvę. Skiria dešinę nuo kairės. Rodo reikiamas kryptis. Geba išreikšti žodžiais erdvinius daikto santykius su savimi:	Geba smulkius ornamentus piešti iš kairės į dešinę. Vaizduoja daiktų padėtį vienas kito atžvilgiu. Suvokia savaitės laiko tėkmę kaip kasdienybės	Didaktiniai žaidimai, skaičių loto, judrieji žaidimai su išskaičiavimais, siužetiniai- vaidmeniniai žaidimai, užduotys pratybų knygelėse,

			prieš mane, už manęs ir t.t. orientuojasi stalo, popieriaus lapo paviršiuje, skiria gerąją pusę nuo išvirkščios. Suvokia parų keitimąsi; vartoja sąvokas šiandien ir vakar, rytoj. Įvardija laiko tėkmės požymius. Supranta, kad laikas matuojamas paromis, laikrodžiu.	ir švenčių ritmą, žino savaitės trukmę, jos dienų seką. Domisi metų laikų seka. Geba aptarti ką mėgsta veikti atskirais metų laikais, netgi gali numatyti, ką galima nuveikti per 10 min. ir pan.	stebėjimas, gamtos kalendoriaus pastovus pildymas, kūrybinės raiškos savaitė „Rieda metų ratas“, „Protingi ir išdykę skaičiai”
Pasijusti gamtos dalimi, pagarba gyvybės įvairovei. Prisiimti dalį atsakomybės už artimiausioje aplinkoje gyvenančius gyvūnus.	Aš ir gamta	Pajaučia pažinimo džiaugsmą stebėdami gamtos kampelyje, akvariume, narvelyje dekoratyvines žuvytes, paukščius, vėžlius. Geba paveikslėlyje parodyti nupieštus arba žaislinius gyvūnėlius, juos įvardina, mėgdžioja jiems žinomų gyvūnų ir paukščių balsus. Geba klausyti lietuvių liaudies pasakų apie gyvūnus, pasakyti veikėjų būdą: piktas, geras.	Domisi naminių bei miško žvėreliais. Sugeba išskirti ir pavadinti pagrindines kūno dalis, įsimena skiriamuosius gyvūnų požymius. Skiria gyvūnus pagal tipiską spalvą, balsus, pažįsta bent dvi paukščių rūšis, pažįsta drugelius, vabalus, varles. Paaiškina kuo naudingi gyvūnai, skiria plėšrius nuo neplėšrių. Žino, kad negalima draskyti paukščių lizdų, gaudyti vabaliukų.	Domisi gyvybe iš pievelės, balos, ant žmogaus odos. Skiria ir teisingai apibūdina visas gyvūno kūno dalis ir elgesio ypatybes: žino kuo naminiai gyvuliai maitinasi, kaip juda, kuo naudingi žmogui ir kaip juo reikia rūpintis. Atpažįsta į darželio teritoriją atskrendančius paukščius; 3 – 4 rūšis, skiria juos pagal dydį, spalvą, balsus, žino jų pavadinimus. Skiria vabalus, drugelius, skruzdėles, laumžirgius. Savarankiškai rūpinasi grupėje esančiais gyvūnėliais. Žino, kad kai kurie vabzdžiai gelia ir gali sukelti alergiją.	Projektas „Varlės kvarkgeras, geras“, stebėjimai, darbų parodos, ekskursija į gamtininkų centrą, stručių fermą, loto, paveikslėlių rūšiavimas, informacijos paieška enciklopedijose, pasakos apie gyvūnus, pramogos „Paukščiai sugrįžta“, „Ožio diena“ ir kt.

Atkreipti dėmesį į augalus, jų gyvybės bei augimo ratą. Pastebėti ir įžvelgti gamtinės aplinkos grožį. Išsiaiškinti pačiam arba suaugusiajam padedant, kad gamtos negalima teršti, reikia rūpintis ja.		Stebisi ir tyrinėja augalus artimiausioje aplinkoje. Per pasivaikščiojimus atkreipia dėmesį į gėles, medžius. Geba surasti augalą pagal nurodytą spalvą. Pažįsta keletą daržovių, sugeba jas apibūdinti.	Skiria ir pavadina bent 2 – 3 labiausiai paplitusias medžių rūšis, esančias darželio teritorijoje. Pažįsta ir pavadina kai kuriuos žydinčius augalus, skiria juos pagal lapų ir žiedo sandarą. Išvardina daug daržovių bei vaisių.	Skiria augalus pagal lapų, žiedų spalvą bei formą; teisingai pavadina miško uogas; geba įvardinti keletą grybų pavadinimų. Pasako kur auga jų žinomi augalai. Žino daug daržovių bei vaisių pavadinimų, įvargina būdingiausių jų bruožus. Žino, kad daržovės auga darže, o vaisiai sode. Geba įtvirtinti supratimą apie augalų išorinę sandarą. Žino, kad augalai auginami iš sėklų; augimo nuoseklumui būtinos sąlygos, jų priežiūra. Žino apie nykstančius augalus, kad jie įrašyti į raudonąją knygą.	Pramogos „Rudenėlio gėrybės“, „Lino kelias“, inscenizacija „Obuolių pasakos“ ir kt., vaikų kūrybiniai darbai, piešinių parodos, stebėjimai, eksperimentai, tyrinėjimai, pokalbiai, kolektyviniai darbai, maisto ruošimas, grožinė, informacinė literatūra.
Domėtis negyvosios gamtos objektais bei reiškiniais.	Negyvoji gamta	Su malonumu tyrinėja vandenį ir smėli, žaidžia su juo: kasa duobutes, formuoja smėlio pilis. Geba pasakyti koks šiandien oras: lyja lietus, sulutė šviečia, sninga. Įvardija dangaus šviesulius: saulutę, mėnulį, žvaigždes.	Skiria dieną nuo nakties. Geba susieti gamtos reiškinius: jei šviečia saulė – šilta, pučia vėjas – vėjuota. Žino kuo naudingas vanduo žemei, augalams, žmonėms. Eksperimentuoja su oru: šaltu metu stebi iškvepiamą orą, iškvepia ant šalto stiklo. Sugeba atkreipti dėmesį į vėją: koks jis būna, žino, kad vėjuotą dieną galima	Gebėjimas suvokti paros dalis, suprasti vandens savybes: vanduo užšąla, atšyla, garuoja, pasako vandens naudą, įvardinti įvairius gamtos reiškinius: snigimas pūga, ledonešis, audra, perkūnija, kruša, šerkšnas. Žino jog šviesa yra natūrali ir dirbtinė. Suvokia oro naudą. Gali pasakyti kuo kenksmingas dangaus kūnų poveikis:	Žaidimai, eksperimentai, tyrinėjimai, gamtos kalendorius, planetų maketas, gaublys, pokalbiai, pasakojimai, diskusijos, piešinių, kūrybinių darbų parodos.

			leisti aitvarus. Geba pasakyti kuo keičiasi augalai, gyvūnai, žmonės įvairiais metų laikais. Žino, kad dangaus kūnai veikia augalus, gyvūnus, žmones: saulė – šildo, mėnulis –nakties šviesa.	persikaičius saulėje, galima susirgti.	

6.5. Komunikavimo kompetencija

Suprasti kalbos prasmes ir ją vartoti atrandant ir pažystant save ir pasaulį, bendraujant ir būnant greta su kitais, išreiškiant save ir kuriant, suvokiant gamtos ir žmogaus sukurtą grožį, perimant bendrąsias žmogaus vertybes ir jas pačiam kuriant.

Bendravimas su kitais sudaro ne tik suaugusiųjų, bet ir mažųjų gyvenimo esmę, tenkina pagrindinius socialinius poreikius, lemia jų augimo, vystymosi sėkmę, bendraudamas su suaugusiais ir bendraamžiais vaikas pajunta dvasinį ryšį su kitais žmonėmis, jaučia malonumą, džiaugsmą, pažįsta save ir kitus žmones, kaupia informaciją apie aplinkinį pasaulį, mokosi dėmesingai išklaudyti ir išgirsti kalbėtoją, būti tolerantiškas turintiems kalbos negalią ir kitakalbiams. Suaugusieji vaikui - taisyklingos kalbos pavyzdys.

SIEKIAMYBĖ	TEMŲ GRUPĖS	VAIKO GEBĖJIMAI			GEBĖJIMŲ FORMAVIMO BŪDAI, PRIEMONĖS
		1.5 – 3m.	3 – 5m.	5 – 6m.	
Pratinti taisyklingai kalbėti. Nusiteikti laikytis kalbinio bendravimo etikos. Aktyvinti žodyną	Bendravimas	Taria taisyklingai balse a, o, ū, e, è, y, i; Ištaria daugelį priebalsių; Kalba 1 – 3 žodžių sakiniais; Jaučia malonumą klausytis kalbančiųjų; Mėgdžioja suaugusiųjų tarimą; Žaidžia su artikuliacijos aparatu	Beveik visus garsus taria taisyklingai; Kalba vientisiniais sakiniais; Kalboje vartoja daiktavardžius ir veiksmažodžius; Įsiklauso į kitų tarimą ir pats stengiasi taisyklingai tarti žodžius.	Geba tarti visus kalbos garsus taisyklingai; Kalbėti vientisiniais ir sudėtiniais sakiniais; Plečia žodyną klausydamas kitų; Kalboje atsiranda būdvardžių, apibendrinančių sąvokų; Kalbėdamas stengiasi derinti linksnius.	Pirštukų pasakos, žaidimai su kalbos aparatu prieš veidrodį,
Nusiteikti bendrauti, ieškoti ryšio su kitais žmonėmis; Pajusti atsakomybę už savo žodžius; Nusiteikti kalbėti tiesą, būti mandagiam, vengti grubumo, užsispyrimo.		Geba paklausti, atsakyti, pasakoti, pašaukti, prašyti; Bendraudamas vartoja žodelius „mano“, „noriu“, „duok“; Kalba su kitu vaiku, suaugusiuoju; Įvardija nuolat atliekamus veiksmus; Suvokia alternatyvią komunikaciją (šypsena, susiraukęs, ašaros).	Pasakoja ką veikia, daro; Geba išklausti kito; Geba bendrauti su keliais vaikais iš karto; Gali pakartoti, pasakyti kitaip jei kitas nesuprato; Gali įvardinti dažnai matomus daiktus, veiksmus, gamtos reiškinius; Atpasakoja patirtu įvykius; Kalba apie save vartodamas įvardžius.	Geba pradėti pokalbį su kitu asmeniu; Pratinasi pranešti, papasakoti ką nors kitiems; Stengiasi nuosekliai atpasakoti įvykį ar papasakoti kas bus vėliau; Gali įvardinti rečiau matomus daiktus, veiksmus; Veda pokalbius apie tai ką jis norėtų pamatyti, pajauti, išgirsti ir pan. Pasakoja ką matė per TV, žurnaluose, knygose; Sprendžia konfliktus su bendraamžiais; Žaidžiant nusako žaidimo taisykles; Geba paguosti, išklausti, patarti draugui.	Pokalbiai, diskusijos, pasakojimai, stebėjimas, ryto ar popietės ratas,

Suvokti, gebėti naudoti įvairias komunikacijos priemones emocijam, socialiniam ir pažintiniam turiniui išreikšti. Skatinti keistis socialiniais svarstymais, pažintine informacija; Nusiteikti būti aktyviam, kurti.		Suvokia mimikas, gestų reikšmę; Išreiškia emocijas (pyktį, susierzinimą, šypseną) veido mimika; Naudoja judesius komunikacijai išreikšti; Pasako vieno posmo eilėrašuką;	Pasako savo vardą, pavardę, miestą kur gyvena; Išvardina pagrindinių spalvų pavadinimus; Klausinėja daiktų, veiksmy pavadinimų ir pats juos įvardija; Klausinėja „kodėl?“, „kas čia?“ tyrinėdamas aplinką; Pasako ir įsimena keletą eilėraščių;	Žino sudėtingesnes veido išraiškas (pvz., nuleistos akys – gėda, išplėstos akys – išgąstis); Pasako savo namų adresą, telefono numerį; Pasako tėvų, senelių vardus; Išvardina daugiau nei pagrindinių spalvų pavadinimus (oranžinė, violetinė, žydra ir pan.); Geba pasakoti kas buvo anksčiau, kas yra dabar ir kas bus vėliau.	Teatro savaitė, įvairios pramogos, šventės, smulkiosios tautosakos naudojimas, susitikimai su žymiais žmonėmis, skaitovų konkursas, dalyvavimas mikrorajono metodinio ratelio, miesto renginiuose.
Ugdyti gimtosios kalbos jausmą. Padėti perimti verbalines komunikacijos priemones; Gebėti kalbėti taisyklingai, vaizdingai: Klausytis ir domėtis tarmišku kalbėjimu	Sakytinė kalba	Pratinti klausytis, girdėti; Išklausyti šalia esančius asmenis, Klausytis kitų pasakojimų, pokalbių, deklamavimo; Klausytis paukščių, gyvulių pamėgdžiojimų Klausytis dainelių, lopšinių ir pan. Išgirsti tylų, garsų balsą.	Klausytis radijo, televizoriaus; Klausytis muzikos įrašų; Klausytis patarlių, priežodžių, mįslių; Geba nusakyti pirmą, vidurinę ar paskutinę žodžio garsą;	Žaisti žaidimus, kuriuose pratinami klausytis draugo pasakojimų; Klausytis grožinių kūrinių; Klausytis lietuvių liaudies dainų, pasakų; Geba išanalizuoti trumpus žodžius garsais;	Teatro savaitė, įvairios pramogos, šventės, smulkiosios tautosakos naudojimas, susitikimai su rašytojais, poetais, skaitovų konkursas, dalyvavimas mikrorajono metodinio ratelio, miesto renginiuose.
Domėtis rašytine kalba.	Rašytinė kalba	Domisi knygelėmis ir iliustracijomis; Pažįsta elementarius simbolius (pvz. priklijuotą ant spintelės, stalo, lovytės savo vardą).	Geba pats susirasti savo vardą parašytą knygoje, popieriaus lape; Geba nukopijuoti savo vardą ar koki kitą žodį; „Skaito“ knygeles vienas kitam.	Parašo savo vardą spausdintinėmis raidėmis savarankiškai; Pažįsta simbolius gatvėse, parduotuvėse, stotyse; Suranda pažįstamas raides knygoje ir pan. Domisi žemėlapiams, schemomis.	Projektas “Mano draugas- knyga”, ekskursijos į biblioteką, knygyną turint tikslą nusipirkti knygų, pasidomėti naujienomis, pratybų knygelės, raidžių piešimas ir t

7. UGDYMO PASIEKIMŲ VERTINIMAS IR FIKSAVIMAS

7.1. Vertinimo paskirtis

Vaiko pasiekimų vertinimas – neatsiejama kokybiško ugdymo(si) proceso dalis, nuolatinis informacijos apie vaiko ugdymo(si) pasiekimus bei daromą pažangą, atskirais amžiaus tarpsniais, kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas. Ikimokyklinės grupės pedagogas, siekdamas visapusiškai pažinti vaiką ir įvertinti jo pasiekimus, stebi jį, taiko pedagogo kompetencijos rėmuose apibrėžtus pažinimo metodus, padedančius išsiaiškinti vaiko turimą patirtį, savijautą, fizinę brandą, poreikius, interesus, gebėjimus, bendravimo ir veiklos ypatumus, tėvų lūkesčius bei nuostatas į ugdymą.

Vertinimo sampratos pamatas –atskleisti, ką vaikai žino ir gali, kokie jų pasiekimai, o ne sutelkti dėmesį į tai, ko jie nežino ar negali atlikti. Įvertinimas padeda plėsti vaiko žinias, siekti visuminės savirealizacijos ir saviraiškos, didinti supratimą ir ugdyti pasitikėjimą. Vertinimo procesas suteikia informacijos ir remia visuminę asmenybės sklaidą skatinančius ugdymo būdus. Galutinis šio siekio **tikslas** –padėti vaikui pačiam vertinti save.

Vertinimo paskirtis - galimybė sekti vaiko pasiekimus ir planuoti ugdomąją veiklą. Tokiu būdu sudaromos sąlygos, kad ugdymo programa atitiktų individualius vaiko poreikius ir garantuotų, jog kiekvieną vaiką lydės sėkmė siekiant jo savirealizacijos ir saviraiškos. Vertinant išryškėja, kuriems vaikams gali prireikti individualios ar papildomos pagalbos.

7.2. Vaiko pasiekimų vertinimo procesas

Vertinimas - nuolatinis procesas, kuris vyksta pastoviai. Auklėtojos vaikus stebi visą laiką. Neformalaus stebėjimo metu auklėtoja nieko neužrašinėja. Turint aiškų tikslą pasižymima, ar vaikas įgijo tam tikrų įgūdžių, ar suvokė tai, ko pedagogas siekė. Derindama formalų ir neformalų stebėjimą, auklėtoja susidaro tikslų kiekvieno vaiko įgūdžių bei gebėjimų vaizdą.

Vaiko pasiekimus vertina pradėjus lankyti lopšelio ar darželio grupę, o toliau - du kartus metuose: rugsėjo mėn. ir balandžio – gegužės mėn., kai vaiko raida kelia abejonių, vertinime dalyvauja įstaigos specialiojo ugdymo komisija, logopedas. Atskirais atvejais, atsižvelgiant į individualius vaiko poreikius, vertinimas gali vykti ir dažniau.

Tėvai su grupės pasiekimais supažindinami susirinkimų metu. Su individualia vaiko pažanga ir pasiekimais, tėvai supažindinami individualiai.

Ugdymo pasiekimų vertintojai: vaikai, pedagogai, logopedas, tėvai, įstaigos vadovai.

Ugdymosi pasiekimų vertinimo metodai, būdai:

- Stebėjimas;
- Pokalbis;
- Vaiko veiklos ir kūrybos produktų analizė;
- Savianalizė, refleksija.

Ugdymo (si) pasiekimų vertinimo metodus parenka pedagogas.

7.3. Duomenų apie vaiko pasiekimus fiksavimas ir kaupimas

Vaikų pasiekimų duomenys fiksuojami ir kaupiami:

- segant vertinimo aplanką;
- žymint pastabas ir duomenis “Grupės knygoje”;
- pildant “Esamo išsivystymo lygio, ugdymo pažangos ir vertinimo lentelę.”

Vertinimo aplankas – tai vaiko kūrybinių darbelių, atliktų pratybų ir individualių užduočių, rinkinys, rodantis vaiko pasiekimų lygį per tam tikrą laikotarpį. Kas pusmetį aplankas peržiūrimas, kad būtų galima tinkamai planuoti, koreguoti vaiko ugdymą. Pedagogas apibendrina vaiko pasiekimus, aptaria su tėvais, išryškindamas sėkmę, pasidžiaugia ypatingais pasiekimais.

Vaiko aprašas – tai pedagogo laisva forma užrašytos bendros žinios apie vaiką, esamas pasiekimų lygis: kas gerai sekasi, kas blogiau pavyksta, kokie šeimos lūkesčiai ir tolesnės ugdymo (si) rekomendacijos.

Anketa “Esamo išsivystymo lygio, ugdymo pažangos ir pasiekimų vertinimas” - tai sudaryta pagal amžiaus tarpsnius ir ugdytinas kompetencijas įgūdžių vertinimo lentelė, kurią pedagogas pildo remdamasis vaiko stebėjimu. (2- as priedas)

NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo Įstatymas. 2003m. birželio 17d.Nr.IX-1630
2. Lietuvos švietimo koncepcija. Leidybos centras. Vilnius,1992
3. Temos vaikų veiklai darželyje.Lietuvos mokytojų kvalifikacijos institutas. Vilnius, 1993.
4. Vaikų darželių programa „Vėrinėlis“V., Leidybos centras, 1993.
5. Ankstyvojo ugdymo vadovas. (sud. Monkevičienė O). V.,Minklės leidyba, 2001.
6. Artyn vaiko. Knyga auklėtojoms, studentams, dėstytojams ir tėvams.V., UAB „Polilogas“,1997.
7. Artyn vaiko 2. Knyga auklėtojoms, studentams, dėstytojams ir tėvams. V., UAB“Polilogas“,1998.
8. Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai. V., 2003.
9. Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa. V., Švietimo aprūpinimo centras, 2003.
10. Bakūnaitė J. Humanistinio vaikų ugdymo programa. Auginu gyvybės medį. V., Eugrimas,1998.
11. Gyvenimo įgūdžių ugdymo programa. Ikimokyklinis amžius. V., 2004.
12. Eugenija Adamkevičienė. Lietuvos ikimokyklinukų fizinis ugdymas. K., „Šviesa“ ,1993.
13. Ikimokyklinio ugdymo gairės. Programa pedagogams ir tėvams. V., Leidybos centras, 1993.
14. Į vaiką orientuotų grupių kūrimas. Knyga auklėtojais. Lietus,1997.
15. Verseckienė O, Marcinkas F., ir kt. Po tėviškės dangum. Etninio ugdymo gairės. 1995.
16. Kompleksinis ugdymas ikimokyklinėje įstaigoje. K., „Šviesa“ 1991.
17. Monkevičienė O. Vėrinėlis. Knyga auklėtojais. I dalis. V., Leidybos centras, 1995.
18. Monkevičienė O. Vėrinėlis. Knyga auklėtojais. II dalis. V., Leidybos centras, 1995.
19. Rauckis J., Drungilienė D.Ankstyvojo amžiaus vaikų kūno kultūros programa ir metodinės rekomendacijos. VŠĮ“Fotoreporterių gildija, V., 2003.
20. Ugdymas ir demokratijos kultūra. Lietus, 1997.
21. Vaikų teisių konvencija. Vaiko teisių informacijos centras, 1999.
22. Valstybinės švietimo strategijos 2003 – 2012 metų nuostatos. Informacinis leidinys „Švietimo naujienos“ 2003.
23. Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašas, LR Švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627

SUDERINTA